

JAMES MARTIN

JEŽÍŠ

**Svědectví o cestě, která
může změnit i váš život**

Od autora bestselleru
Jezuitský návod (téměř) na všechno

→ ORIENTAGE ←

James Martin

JEŽÍŠ

**Svědectví o cestě,
která může změnit i váš život**

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Martin, James, 1960-

[Jesus. Český]

Ježíš : svědectví o cestě, která může změnit i váš život / James Martin ; z anglického originálu Jesus ... přeložila Jana Hovorková. – V Praze :

Karmelitánské nakladatelství, 2024. – 575 stran. – (Orientace)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.. –

Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstříky

ISBN 978-80-7566-382-5 (brožováno)

* 27-247 * 27-236.5 * 27-312 * 27-31:930 * 27-145.55-23-317.5 * 27-317/-318 * 272-1/-9 * 27-278 * 27-277.2 * 2-474-256-277 * 2-231 * 908(569.4) * (569.4) * (048.8) * (0.072)

– Ježíš Kristus

– Bible. Evangelia

– biblické postavy – 1. století

– biblické události – 1. století

– život Ježíše Krista

– historicita Ježíše Krista

– biblické zázraky

– učení Ježíše Krista

– učení katolické církve

– biblická teologie

– biblická exegeze

– biblická interpretace

– biblické citáty

– Izrael – vlastivěda a dějiny

– monografie

– komentovaná vydání

2-23/-27 - Bible. Bibliстика [5]

Danielu J. Harringtonovi, SJ, který učí o Ježíšovi ve svých předmětech, svými knihami i svým životem.

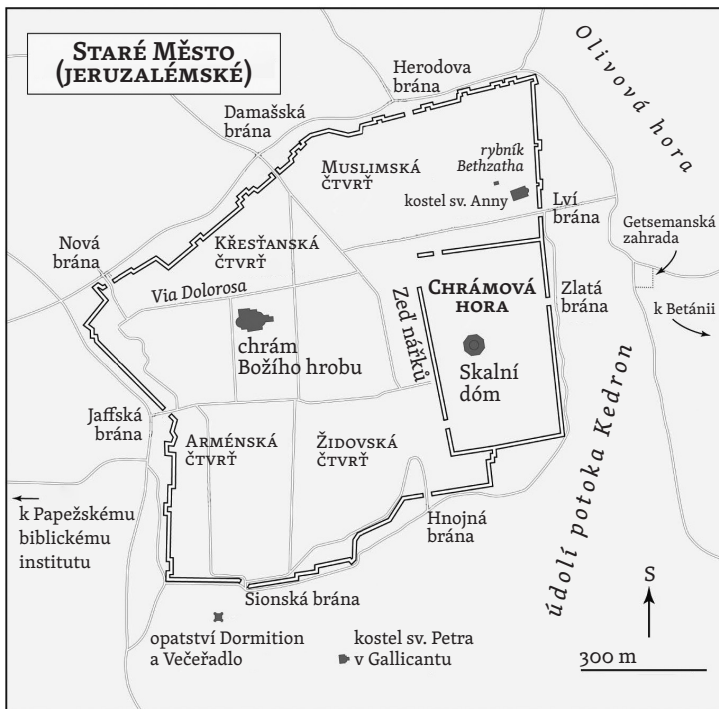
Církevní schválení originálu: Myles N. Sheehan, SJ,
provinciál Tovaryšstva Ježíšova v New England

© 2014 by James Martin, SJ

Published by arrangement with HarperOne, an imprint of HarperCollins Publishers

Czech edition © KatMedia, s.r.o., Praha, 2024

ISBN 978-80-7566-382-5

Obsah

Úvod KDO JE JEŽÍŠ?	9
Kapitola 1 POUTNÍCI	26
Kapitola 2 ANO <i>„Jak se to stane?“</i>	37
Kapitola 3 BETLÉM <i>„A porodila svého prvorozeného syna.“</i>	65
Kapitola 4 NAZARET <i>„Ježíš pak prospíval moudrostí [...] [a] věkem.“</i>	86
Kapitola 5 JORDÁN <i>„Ty přicházíš ke mně?“</i>	115
Kapitola 6 ODMÍTNUTÍ <i>„Copak to není ten tesař?“</i>	135
Kapitola 7 GALILEA <i>„Ihned nechali sítě a následovali ho.“</i>	153
Kapitola 8 HNED <i>„Co je ti po nás, Ježíši Nazaretský!“</i>	168
Kapitola 9 GENEZARETSKÉ JEZERO <i>„Pane, odejdi ode mě: jsem člověk hříšný!“</i>	181

Kapitola 10 ŠŤASTNÍ <i>„Radujte se a jásejte.“</i>	193
Kapitola 11 KAFARNAUM <i>„Proto nad tím místem, kde byl Ježíš, odkryli střechu.“</i>	209
Kapitola 12 PODOBENSTVÍ <i>„A mluvil k nim mnoho v podobenstvích.“</i>	223
Kapitola 13 BOUŘE <i>„Mistře, je ti to jedno?“</i>	254
Kapitola 14 GERASA <i>„Po celé dny a noci se potuloval po těch jeskyních a po horách, křičel a tloukl se kameny.“</i>	272
Kapitola 15 TABGHA <i>„A všichni se najedli dosyta.“</i>	288
Kapitola 16 BETHZATHA <i>„V Jeruzalémě u Ovčí brány je rybník, hebrejsky zvaný Bethzatha, s pěti podloubími.“</i>	309
Kapitola 17 JERICHO <i>„Rád by uviděl Ježíše, jak vypadá.“</i>	326
Kapitola 18 BETÁNIE <i>„Odstraňte ten kámen!“</i>	351

Kapitola 19 JERUZALÉM <i>„Potom nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy.“</i>	372
Kapitola 20 GETSEMANY <i>„Padl tváří k zemi a modlil se.“</i>	397
Kapitola 21 GOLGOTA <i>„Ježíš však vydal mocný hlas a vydechl naposled.“</i>	414
Kapitola 22 VZKŘÍŠEN <i>„Ježíš jí řekl: ‘Marie!’“</i>	442
Kapitola 23 EMAUZY <i>„Jako by jim cosi zadržovalo oči, takže ho nepoznali.“</i>	472
Kapitola 24 TIBERIADSKÉ JEZERO <i>„Miluješ mě?“</i>	495
Kapitola 25 AĀMEN	511
Poděkování	520
K dalšímu studiu	523
Bibliografie	527
O autorovi	533
Rejstřík biblických citací	534
Rejstřík osobních jmen	540
Rejstřík místních jmen	545
Poznámky	549

KDO JE JEŽÍŠ?

Příběh se odehrává v polovině Markova evangelia. Ježíš jde se svými přáteli do Césareje Filipovy, města vzdáleného zhruba 40 km severně od Galilejského jezera. A zčistajasna se ptá: „Za koho mě lidé pokládají?“

Vypadá to, že jeho přátelé jsou tou otázkou zaskočení. Možná jsou v rozpacích, jako když se někdo zmíní o tématu, které je jinak tabu. Možná, že právě o tom potají diskutovali a přemýšleli, kdo by se Ježíše dokázal na rovinu zeptat na jeho totožnost. Možná, že je Ježíš dokonce zaslechl, jak se dohadují o tom, kým vlastně je.

Učedníci na jeho otázku odpovídají váhavě: „Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za jednoho z proroků.“ Je to pravděpodobně správné shrnutí tehdejšího všeobecného mínění. Herodes, který v 1. století v Galileji vládl, se domníval, že Ježíš by mohl být Janem Křtitelem, který vstal z mrtvých. Řada Židů věřila, že Eliášův návrat bude předzvěstí Božího království, a někteří z lidí žijících v této oblasti očekávali, že Boží království přijde brzy. A přirovnání k Jeremiášovi se jevilo jako rozumné, protože mezi tímto prorokem a Ježíšem existovaly jisté podobnosti. Učedníci se ale mají na pozoru, aby snad neřekli, čemu věří *oni sami*.

Ježíš se jich tedy přímo zeptá: „A za koho mě pokládáte vy?“¹

Kdo je Ježíš? Proč další kniha o tomto muži židovského původu, který žil v 1. století? Proč jsem strávil roky studiem života potulného kazatele ze zapadlého městečka? Proč jsem se dva týdny plahočil po Izraeli pod žhnoucím sluncem, abych se podíval na místa, kde někdejší tesař žil, a na místa, kde možná pobýval (ale možná také ne)? A hlavně, proč jsem svůj život zasvětil Ježíši? Odpovědi se odvíjejí od otázky, kdo podle mě Ježíš je, takže je namístě, abych vám to řekl ještě předtím, než se vydáme na naši pouť.

Mým výchozím bodem je klasický teologický výrok, že Ježíš Kristus je zcela lidský a zcela božský. To je jedna z prvních věcí, které se křesťané o své víře učí.

Co to ale znamená? Začněme tím, že Ježíš Nazaretský, člověk, který chodil v 1. století po krajích Palestiny, nebyl Bůh, který by předstíral, že je člověk.² Byl to člověk z masa a kostí, skutečný člověk, který byl upřímný k Bohu a který prožíval všechno to, co prožívají lidé.

Ježíš se narodil, žil a zemřel jako jakýkoli jiný člověk. Dítě jménem Ješua přišlo na svět stejně tak bezmocné a závislé na svých rodičích jako každé novorozeně. Potřeboval péči druhých, pochovat, nakrmit, odříhnout si a přebalit. Jako chlapec, který vyrůstal v malém městečku Nazaret, si odřel kolena na kamenité cestě, narazil hlavou do dveří a popíchal se o trní. Pozoroval východ a západ slunce nad galilejskou krajinou, přemýšlel, jak daleko je měsíc, a ptal se, proč svítí hvězdy.

Ježíš měl tělo jako vy a já, což znamená, že jedl, pil a spal. Pociťoval sexuální touhy a nutkání. Dospělý Ježíš zažíval radost i smutek, smál se věcem, které mu přišly k smíchu, a plakal, když někoho ztratil. Jako zcela lidská bytost s naprosto lidskými emocemi pociťoval frustraci i nadšení. Na konci dlouhého dne byl unavený a čas od času nemocný. Natáhnul si

sval, bylo mu špatně od žaludku a možná si jednou nebo dvakrát i něco zlomil. Jako my všichni se potil, škrábal a kýchal.

Všechno, co je vlastní lidské bytosti, kromě hříchu, Ježíš zakusil.

Ježíšovo lidství je pro mnoho lidí, včetně některých křesťanů, kamenem úrazu. Situace v evangeliích, ve kterých Ježíš projevuje silné, a dokonce nehezké lidské emoce, mohou zneklidnit ty, kteří se raději soustředí na jeho božství. Na jednom místě Markova evangelia je ostrý na ženu, která ho prosí, aby uzdravil její dceru.³ Žena není Židovka, a v důsledku toho to vypadá, že ji Ježíš odmítá bezcitnou poznámkou: „Není přece správné vzít chléb dětem a hodit ho psíkům.“

Nehledě na kontext je to kousavá poznámka. Když žena odpoví, že i psi dostávají kousky ze stolu, Ježíše to obměkčí. A její dceru uzdraví.

Proč byl Ježíš tak ostrý? Bylo to proto, že byl v oblasti, kterou Marek nazývá „tyrský kraj“, tedy v nežidovském území, kde pravděpodobně nečekal, že by měl udělat nějaký zázrak? Pokud ano, proč neodpověděl ženě laskavěji a místo toho použil výraz, který byl v jeho době považován za „velmi urážlivý“?⁴ Zkoušel Ježíš její víru, měla to pro ni být výzva, aby uvěřila? Pokud ano, je to drsný způsob, který je v rozporu se soucitným Ježíšem, jakého mnozí z nás v evangeliích očekávají.

Možná ale, že vytrvalost této ženy měla Ježíše poučit, že se jeho veřejné působení vztahuje na všechny, nejen na Židy. Nebo byl možná jen unavený. Marek ve svém evangeliu o pár řádek výše říká: „Vešel do jednoho domu a nechtěl, aby to někdo věděl.“ Možná jeho strohá poznámka naznačuje fyzickou únavu. Ať už to bylo jakkoli (a my nikdy nebudeme vědět, jak to opravdu bylo), obě možnosti, tedy že to pro něj bylo ponaučení, nebo že byl unavený, v plné kráse poukazují na Ježíšovo lidství.

Je tu ovšem ještě jedna část příběhu, a to uzdravení. Ježíš ženě říká: „Že jsi to řekla, jdi, zlý duch vyšel z tvé dcery.“ Marek pak pokračuje, že žena se vrací domů a nachází své dítě ležet na lůžku a „zlý duch byl pryč“.

„Zcela lidský a zcela božský“ znamená, že Ježíš Nazaretský nebyl jen úžasný člověk, inspirující učitel a svatý muž. Charismatický tesař nebyl ani jen moudrý vypravěč, soucitný léčitel nebo odvážný prorok. Byl to Bůh.

Na Ježíšovu otázku: „Za koho mě pokládáte vy?“ Petr dokonce odpovídá: „Ty jsi Mesiáš!“ Ježíš je však božský, a to mnohem víc, než mohl Petr pochopit, i když ho označil za Mesiáše.

Ježíš konal podivuhodné skutky, které autoři evangelií nazývají „mocné činy“ nebo „znamení“. Dnes jim říkáme zázraky. Uzdravoval nemocné, utišil bouři, křísil mrtvé. Evangelia znovu a znovu uvádějí, že ti, kteří Ježíše následovali, byli, bez ohledu na to, jak dlouho ho doprovázeli, „ohromeni“ a „udiveni“ tím, co dělal. „Něco takového jsme ještě nikdy neviděli!“ říká v Markově evangeliu zástup poté, co Ježíš uzdravil ochrnutého muže.⁵ Když utiší bouři na Galilejském jezeře, Matouš píše: „Lidé žasli a říkali: ‘Kdo to jenom je, že ho poslouchá i vichřice a moře?’“⁶ Dokonce i jeho protivníci si všimli jeho zázraků, jako když mu například vyčítali, že uzdravil ochrnutého člověka v sobotu.⁷ Zázraky a další projevy jeho božství jsou podstatnou součástí Ježíšova příběhu. Stejně tak jako jeho vzkříšení.

Jestliže Ježíšovo lidství je pro mnohé kamenem úrazu, pro jeho božství to platí v ještě větší míře. Pro racionální, moderní mysl může být řeč o nadpřirozenu znepokojující, může vyvolávat rozpaky. Řada dnešních lidí Ježíše obdivuje, ale přestává věřit v jeho božství. Navzdory prostoru, který je v evangeliích věnován jeho „mocným činům“, chtějí mnozí omezit jeho identitu na identitu moudrého učitele. Thomas Jefferson zašel až

KDO JE JEŽÍŠ?

tak daleko, že sestavil vlastní evangelium tím, že se zaměřil na Ježíšovu etickou nauku a (doslova) vyškrtl zázraky a další náznaky jeho božství. Jefferson dával přednost své vlastní verzi Ježíše, nikoli té, kterou našel v evangeliích. Stejně jako mnozí z nás se cítí tváří v tvář některým částem Ježíšova života nespokojen. Chtěl mít takového Ježíše, který by ho neohrožoval a nebyl mu nepříjemný, Ježíše, kterého by si mohl ochočit. E. P. Sanders, odborník na Nový zákon, poté, co prostudoval Jeffersonovu upravenou verzi Nového zákona, došel k závěru, že tento mudrc z Monticella vytvořil Ježíše, který se nakonec „Jeffersonovi velmi podobal“.⁸

Jak lidství, tak božství jsou ale součástí Ježíšova příběhu. Pokud vynecháme jedno nebo druhé, pokud vyškrtáme nepříjemné části, pak už nemluvíme o Ježíši. Je to náš vlastní výtvor.

• • •

Tradiční víra v Ježíšovo lidství a zároveň božství může vyvolávat stejně tolik otázek jako odpovědí. „Zcela lidský a zcela božský“ je, abychom použili sugestivní výraz, tajemství. Něco, co není třeba, abychom vyřešili, ale o čem je třeba přemýšlet.

Tato kniha se touto otázkou zabývá, ale nepředkládá žádné nové teologické výroky. Jednak věřím v tradiční křesťanské pojetí Ježíše Krista, jednak nejsem profesor teologie. Pokud byste měli zájem o obsírnou teologickou diskusi, například o tom, jak je Boží Syn „konsubstanciální“ nebo „jedno v bytí“ s Bohem Otcem, nebo jak začít rozumět Nejsvětější Trojici, existuje mnoho knih, které o těchto tématech pojednávají mnohem lépe, než bych to dokázal já. Na některé z takových publikací vás v průběhu kapitol odkážu.

Tato kniha není ani biblickým komentářem či vědeckým dílem, které by podrobně analyzovalo jednotlivé verše z Bible,

v tomto případě z evangelií. Biblické komentáře se zaměřují na historické, politické a sociologické souvislosti biblických knih, včetně autorství, datací a míst. Dále na způsob, jakým byly texty upravovány, na význam původních hebrejských nebo řeckých slov, na možné dopady textů na tehdejší čtenáře, na náboženský základ textů, na paralely mezi daným veršem a jinými částmi Bible a na teologické interpretace textu v průběhu dějin. V předkládané knize čerpám z komentářů napsaných těmi nejlepšími odborníky. Nejedná se však o žádnou příručku.

Čím tedy tato kniha je?

Je pohledem na Ježíše, který vystupuje v evangeliích, a to optikou mého vzdělání, zkušeností, modliteb, a i nedávné pouti do Svaté země. A optikou víry.

Velká část toho, jak chápu Ježíše, se opírá o mé studium, a to jak formální, tak neformální. Jako každý katolický kněz jsem na vysoké škole několik let studoval teologii. Během té doby jsme strávili spoustu času nad Novým zákonem. Pečlivým studiem vyprávění, často rozborem textů řádek po řádku a slovo po slově, jsme se snažili porozumět významu Ježíšových slov a činů.

Ale ještě i před studiem teologie jsem studoval Nový zákon. Jako jezuita jsem se několik let předtím, a to během studia filozofie, dokonce naučil trochu řecky, a to proto, abych dokázal číst texty evangelií v původním jazyce. Mohu říci, že učit se novozákonní řečtinu bylo to, co mě, pokud jde o vzdělání, nejvíce bavilo. Bylo to jednou na jaře, odpoledne, když mě profesor vyzval, abych přeložil první řádky Janova evangelia. Když jsem nahlas četl: „Na... počátku... bylo... Slovo,“ myslel jsem, že mi štěstím pukne srdce.

Když umíte trochu řecky, pomůže vám to všímat si věcí, které ani ty nejlepší překlady nedokážou vystihnout. Jedna

KDO JE JEŽÍŠ?

věc je čistý český překlad evangelií, kde se píše, že když Ježíš uviděl nemocného člověka, „pojal [ho] soucit“ (Mt 20,34). Něco jiného je čistý řecký výraz *splanchnizomai*, který znamená, že Ježíš byl pohnut v nejhlubším nitru, doslova v útrokách. Jinými slovy, Ježíš pocítil *ve svých útrokách* soucit. Řečtinu budu používat vždy, když nám pomůže lépe pochopit, co mohli autoři evangelií mít určitým slovem nebo slovním spojením na mysli.

Kromě předmětů na vysoké škole jsem se také hodně věnoval neformálnímu studiu Ježíše. Od vstupu k jezuitům se mi začaly líbit knihy o takzvaném „historickém Ježíši“. Odborníci se ve svých studiích o historickém Ježíši snaží vysvětlit co nejvíce z toho, co o životě a době Ježíše Nazaretského víme. Knihy a články o historickém Ježíši se zaměřují na taková témata, jako jsou náboženské zvyky v židovské kultuře v Palestině prvního století, socioekonomické realie života pod římskou nadvládou a způsoby, jakými tesař mohl uživit svou rodinu v malé vesnici v Galileji.

Takový výzkum nám pomáhá lépe pochopit Ježíše v kontextu jeho doby. Uvedu jeden krátký příklad. V jednom ze svých podobenství Ježíš vypráví poutavý příběh o správci, kterému pán dal na starost své „hřivny“.⁹ Pokud víte, že „hřivna“ byla obrovská suma peněz, která se rovnala patnáctileté mzdě nádeníka, lépe pochopíte, proč Ježíš tento termín ve svém příběhu použil. Budete lépe rozumět podobenství, a tedy i Ježíšovi.

Aby akademici, kteří se zabývají historickým Ježíšem, pochopili jeho život a dobu, využívají všechny dostupné nástroje, tedy naše poznatky o kulturách prvního století, znalost místních jazyků, dokonce i archeologické nálezy v tamější oblasti. Takové bádání úzce souvisí s tím, co se nazývá „christologie zdola“, tedy snaha pochopit Ježíše tak, že začneme od jeho lidství. Výchozím bodem je Ježíš jako člověk, tedy „Ježíš jako historická postava“.

Ale četl jsem stejně tolik knih a článků, které se zaměřují méně na detaily Ježíšova pozemského života a více na jeho místo v křesťanské víře. Tyto texty se zabývají tématy, jako je vzkříšení, jak nás Kristus „spasil“ a jaká je povaha jeho vztahu k Otci a Duchu Svatému. Zaměřují se na „Krista víry“ a začínají jeho božstvím. Říká se tomu „christologie shora“. Výchozím bodem je zde Ježíš jako Boží Syn.

Rozdíl mezi těmito dvěma přístupy si můžeme ukázat na krátkém příkladu, a to na dramatickém příběhu o vzkříšení Lazara, ke kterému se podrobněji vrátíme ještě později.

V polovině Janova evangelia umírá ve městě Betánie ne-daleko Jeruzaléma bratr Ježíšových přítelkyň Marie a Marty. Ježíš se tuto zprávu dozvídá, tři dny vyčkává, setkává se s oběma sestrami, a nakonec přichází ke hrobu, kde je pochováno mužovo mrtvé tělo. Ježíš žádá, aby byl odvalen kámen, a volá: „Lazare, pojd' ven!“ A mrtvý vychází z hrobu.¹⁰

Odborník, který se věnuje historickému Ježíši a zabývá se tedy teologií „zdola“, si může klást otázky jako: Jaké byly tehdejší židovské pohřební zvyklosti? Má doba tří dnů nějaký náboženský význam? Bránily Ježíšovi nějaké zvyky v tom, aby se ke hrobu vydal ihned? Jakou roli hrály v židovských pohřebních obřadech ženy? Byla otázka vzkříšení součástí některých tehdejších židovských tradic? Odpovědi na tyto otázky nám pomáhají lépe porozumět příběhu a osvětlují, co Ježíš onoho dne v Betánii řekl a udělal.

Ten, kdo se na příběh dívá z perspektivy Krista víry, a zabývá se tedy teologií „shora“, si může klást trochu jiné otázky. Co nám vzkříšení Lazara říká o Ježíšově božské moci? Jak Ježíšovy jednotlivé činy u hrobu podtrhují jeho slova? Jak se v tomto příběhu odráží chápání Ježíše jako „života“? Jakým způsobem vzkříšení Lazara předpovídá Ježíšovo vlastní vzkříšení? A co

nám říká příběh o Lazarovi ohledně toho, jak my sami dnes ve svém životě odpovídáme na Boží volání?

Oba okruhy otázek jsou důležité, a pokud ztratíme ze zřetele jednu nebo druhou optiku, riskujeme, že se z Ježíše stane buď Bůh předstírající, že je člověk, nebo člověk předstírající, že je Bůh. Oba přístupy se doplňují, nikoliv popírají. Aby se věřící člověk mohl úplně setkat s Ježíšem Kristem, potřebuje jednak pochopit historického Ježíše, tedy člověka, který chodil po zemi, a jednak se setkat s Kristem víry, s tím, který vstal z mrtvých. Oba přístupy se snaží odpovědět na otázku, s níž se potýkali učedníci na cestě do Césareje Filipovy: Kdo je Ježíš? Oba přístupy jsou zásadní a oba používám v této knize, i když důraz na jeden či druhý se může měnit v závislosti na příběhu.

Ježíš je navíc vždy zcela lidský a zcela božský. To znamená, že Ježíš není v jedné situaci lidský a v jiné božský, bez ohledu na to, že se to tak může v té které epizodě z jeho života zdát. Je božský, když řeže fošnu, a je lidský, když křísí Lazara z mrtvých. Když čteme jednotlivé úryvky evangelia, můžeme mít přirozeně pocit, že v některých vidíme spíše jeho lidství a v jiných jeho božství. I v této knize mohou některé kapitoly zdůrazňovat aspekty jeho lidské přirozenosti (například v době, kdy žil v Nazaretě jako tesař) a jiné aspekty jeho božské přirozenosti (třeba když uzdravil ochrnutého člověka). Ale ono i mluvit v těchto termínech je zavádějící. Ježíš je totiž vždy lidský i božský, ať už vyrábí stůl, nebo uzdravuje nemocného. Jeho dvě přirozenosti jsou neoddělitelné, vždy spojené v jedné osobě.

Existují také otázky týkající se Ježíšova úplného lidství a úplného božství, na které nedokážeme odpovědět. Co se dělo v Ježíšově mysli? Jak jeho lidství (abychom použili fádňní slovo) „spolupracuje“ s jeho božstvím a naopak? Do jaké míry

si byla lidská osoba vědoma svého božství? Tyto otázky o Ježíši, stejně jako mnohé jiné, musí zůstat tajemstvím.

Ale i když Ježíšova identita jako zcela lidského Božího Syna zůstává tajemstvím, je to tajemství krásné, nejkrásnější, jaké znám, a stojí za to o něm přemýšlet.

• • •

Kromě vysokoškolského studia jsem Ježíše poznal ještě třemi dalšími způsoby, a to prostřednictvím modlitby, díky zkušenostem a jako poutník.

Před pětadvaceti lety jsem vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, římskokatolického řeholního řádu známého spíše jako jezuité. Krátce poté, co jsem u jezuitů vstoupil do noviciátu (první fáze přípravy), jsem se seznámil s úžasným způsobem modlitby, který zpopularizoval svatý Ignác z Loyoly, zakladatel jezuitů, který žil v 16. století. Tento způsob modlitby má mnoho názvů: ignaciánská kontemplace, imaginativní modlitba nebo kompozice místa.

Ignaciánská kontemplace je pobídkou k tomu, abyste se imaginárně vžili do nějaké scény z Bible. Pokud se například modlíte nad příběhem, kdy Ježíše a jeho učedníky na lodi zastihla bouře, zkuste si představit sami sebe na palubě s učedníky a položte si několik otázek, které vám pomohou vžít se do této scény.

Můžete se sami sebe ptát: *Co vidíte?* Kolik učedníků je na lodi? Jaký je výraz jejich tváře? Jak moc je jezero rozbouřené? *Co slyšíte?* Kvílení větru? Rybářské náčiní, které se v lodi smýká sem a tam? *Co cítíte?* Jste na rybářské lodi, takže možná cítíte něco ze zbytků z dnešního rybolovu. *Co cítíte na svém těle?* Doma tkané oblečení bylo pravděpodobně těžké, když bylo nasáklé vodou, kterou hnala bouře. *Jakou chuť vnímáte?* Možná chuť kapiček vody na vašich rtech. Pomocí těchto

KDO JE JEŽÍŠ?

imaginativních technik necháte ve své mysli rozehrát úryvek z evangelia a pak si všímáte svých reakcí.

Ignaciánská kontemplace nevyžaduje žádné zvláštní duchovní nadání. Nevyžaduje ani, abyste věřili, že všechny detaily zmíněné v příběhu jsou přesné. (Jak uvidíme, některá evangelní vyprávění o stejných událostech se v podrobnostech rozcházejí.) Žádá se po vás pouze to, abyste do biblických příběhů vstupovali s představivostí a připustili, že Bůh může skrze vaše představy působit a touto cestou vám pomáhat vidět věci novým způsobem. Sám Ježíš vybízel lidi, aby zapojovali svou představivost, tím, že jim předkládal podobenství. Když se ho jistý člověk zeptal: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš neodpovídá definicí, ale příběhem o milosrdném Samaritánovi. Tím vlastně svým posluchačům říká: „Představte si, že se stane něco takového.“

Některé části Ježíšova života se k ignaciánské kontemplaci nabízejí skoro samy. Živé příběhy o tom, jak uzdravuje nemocné, jsou pro tento druh modlitby jak dělané. Dalším příkladem je období Ježíšova života v Nazaretě mezi jeho dvanáctým a třicátým rokem života. Protože o tomto dlouhém časovém úseku je napsán pouze jeden jediný řádek, označuje se toto období jako Ježíšův „skrytý život“.¹¹ Je důležité zamyslet se nad tím, jak mohl vypadat jeho každodenní život. A právě zde mohou výsledky výzkumů o historickém Ježíši vyplnit některé mezery a mohou nám pomoci představit si jeho život v Nazaretě v době 1. století.

Některé části této knihy tedy vznikly na základě mých modliteb. Když jsem se na psaní připravoval, znovu jsem si přečetl své duchovní deníky. Na tomto místě je důležitá jedna poznámka. Když budu hovořit o Ježíšově životě, jasně řeknu, co pochází z evangelí, křesťanské tradice a historického výzkumu, a co z vědeckých spekulací a z mých osobních modliteb. Jasně uvedu, co je domněnka a co ne.